

An aerial photograph of a busy city street, likely in New York City, showing tall buildings, yellow taxis, and a large white circle overlay in the center. The circle contains the author's name and the title of the book.

Erling Kagge

Tyla triukšmo
amžiuje

Alma littera

Catherine Opie
Saulėtekis, 2009

Negaliu pabėgti nuo šio pasaulio eidamas, kopdamas arba plaukdamas, tad nusprendžiau uždaryti jį savyje.

Praėjo daug laiko, kol išmokau. Iš pradžių, pajutęs gilų tylos poreikį, pradėjau jos ieškoti – ir ji laukė manęs ten, toli nuo eismo triukšmo ir minčių, muzikos ir mašinių garsų, išmaniųjų telefonų ir rotorinių sniego valytuvų kakofonijos.

Ne itin seniai bandžiau įtikinti tris savo dukteris, kad pasaulio paslaptys slypi tyloje. Sėdėjome prie virtuvės stalo ir valgėme sekmadienio vakarienę. Tai buvo vienas tų vakarų, kai mes atrasdavome laiko susėsti ir pasikalbėti. Akis į akį. Kitos savaitės dienos būdavo pernelyg užimtos. Mergaitės skeptiškai pažvelgė į mane. Tyla. Ir nieko daugiau? Jau anksčiau mėginau paaiškinti, kad tylą gali būti draugė, kad tylą – tai prabanga, didesnė nei „Marc Jacobs“ rankinės, kurių dukros taip trokšta. Priėjome prie išvados, kad į tylą verta atsigręžti, kai tau liūdna. Kitais atvejais ji neturi jokios vertės.

Mums besėdint prie stalo prisiminiau, kokios smalsutės mergaitės buvo vaikystėje. Kaip joms buvo įdomu, kas slepiasi už durų. Tas žvilgsnis, kuriuo žvelgdavo į jungiklį, klausdamos, ar gali „paleisti šviesą“.

Klausimai ir atsakymai, klausimai ir atsakymai. Gebėjimas stebėtis yra gyvenimo variklis. Bet dukroms jau trylika, šešiolika ir devyniolika, ir jos vis mažiau stebisi. O jei kuo ir susidomi, tuojau pat išsitraukia išmanųjį telefoną ir suranda atsakymą. Jos vis dar smalsios, bet jų veidai nebevaikiški, jau panašesni į suaugusiųjų. O jų galvose daugiau ambicijų nei klausimų. Niekam nebebuvo įdomu kalbėtis apie tylą, tad nusprendžiau papasakoti istoriją, kuri turėjo paskatinti patylėti.

Du mano draugai nusprendė įkopti į Everesto kalną. Anksti ryte išėjo iš pagrindinės stovyklos ketindami kopti pietvakariniu kalno šlaitu. Viskas ėjosi gerai. Abu pasiekė viršūnę, bet tada užklupo audra. Jie greitai suprato, kad gyvi nebusileis. Pirmasis palydoviniu telefonu susisieko su savo

nėščia žmona. Jie susitarė, koku vardu ji pavadins gimusį kūdikį. Tada jis ramiai užmigo visai netoli viršūnės. Kitas, prieš mirdamas, nesusisiekė su niekuo. Niekas nežino, kas išties nutiko tą popietę kalnuose. Dėl sauso, šalto klimato jie kietai sušalo aštuonių tūkstančių metrų aukštyje. Guli tyloje ir ramybėje. Atrodo beveik taip pat, kokius juos mačiau prieš dvidešimt dvejus metus.

Bent kartą prie stalo stojo tylą. Kažkuris iš telefonų pyptelėjo informuodamas apie gautą pranešimą, bet nė vienas tuomet negalvojome apie mobiliuosius telefonus. Mes prisipildėme tylos.

Netrukus buvau pakviestas skaityti paskaitos Šv. Andriejaus universitete Škotijoje. Temą galėjau rinktis pats. Paprastai kalbu apie ekstremalias keliones į pasaulio kraštą, bet tąkart mano mintys nuklydo namo, atgal prie sekmadienio vakarienės su šeima. Taigi, aš pasirinkau tylą. Gerai pasirengiau, bet, kaip visada, prieš paskaitą jaudinausi. Galbūt mintys apie tylą tiko sekmadienio vakarienei, bet

studentų forume? Nesitikėjau, kad prikaustysiu visų jų dėmesį aštuoniolika minučių, bet norėjau, kad jiems būtų įdomu.

Paskaitą pradėjau pasiūlymu minutę patylėti. Stoją mirtina tyla. Kitas septyniolika minučių kalbėjau apie *tylą aplink mus*, taip pat kalbėjau apie kur kas svarbesnį dalyką – *tylą mumyse*. Studentai tylėjo. Klausėsi. Atrodė, lyg jie būtų ilgėjęsi tylos.

Tą patį vakarą su keletu studentų nuvažiauvau į barą. Sustojęs priešais įstiklintas duris, prisiminiau savo studijų Didžiojoje Britanijoje laikus. Malonūs ir smalsūs žmonės, gera nuotaika, įdomūs pokalbiai. *Kas ta tyla? Kur ji? Kodėl dabar ji svarbesnė nei kada nors anksčiau?*

Jie norėjo rasti atsakymus į šiuos tris klausimus.

Tas vakaras man turėjo didelę vertę, ne tik dėl malonios draugijos, bet ir dėl to, kad studentų padedamas supratau, kiek mažai žinau. Net ir namuose negalėjau atsakyti į šiuos tris klausimus. Tai pavirto aistra. Ėmiau rašyti, galvoti ir skaityti, daugiausia dėl savęs paties. Diena iš dienos sėdėjau ir sukau galvą bandydamas surasti atsakymus.

*

Galiausiai man pavyko surasti trisdešimt tris
galimus atsakymų variantus.

Keliaudamas į Pietų ašigali įsivaizdavau, kad žmogus Mėnulyje žiūri į Žemę. Joks garsas iš mūsų planetos nenuskrieja trisdešimt devynių tūkstančių kilometrų, bet jis gali matyti mūsų planetą ir žvelgia kažkur į pietus. Ten jis pamato vaikiną mėlyna striuke, judantį ledu vis pirmyn, o vakare statantį palapinę. Kitą dieną viskas kartojasi. Jis mato savaitę po savaitės ta pačia kryptimi judantį slidininką. Tikriausiai žmogus ten viršuje pamanytų, kad aš pamišęs. Mane šiek tiek slėgė mintis, kad keliauju vienas.

Vieną vėlyvą popietę jau ketinau išsispirti iš slidžių ir statytis palapinę, bet pažvelgiau į dangų ir pagalvojau, kad žmogus dabar žvelgia gerokai toliau šiaurės link. Ten apačioje jis mato tūkstančius, o gal milijonus žmonių, kurie tądien anksti ryte paliko savo namelius. Vien tam, kad kelias minutes ar valandą pastovėtų transporto priemonių eilėje. Kaip nebyliame kine. Paskui jie suėjo į didelį namą. Jame praleido aštuonias, dešimt arba dvylika valandų prie

kažkokių ekranų, o tada, atbuvę toje pačioje eilėje, grįžo į savo mažus namelius. Kiekvieną vakarą tuo pat metu vakarienė ir žinios per televizorių. Metai iš metų.

Mane sukrėtė tai, kad vienintelis skirtumas, atsiradęs laikui bėgant, būna tas, kad uoliausieji galiausiai įsigyja didesnę namą, kuriame gali pernaktoti. Nusispyręs slides ir įsikurdamas nakčiai jaučiausi ramesnis ir laimingesnis.

*
* *

Dauguma mano sutiktų žmonių turi tiek žinių, kad jų užtektų devyniems gyvenimams. Niekas dar neparašė romano, kuriame tilptų visi žmogaus išgyvenimai. Taigi, giliai kvėpuokite. Tam, kad pradėtumėte mėgautis tyla ir išmoktumėte atsiriboti nuo pasaulio, tereikia visai nedaug. Šiek tiek žinių, kurios, kaip rašo poetas Olavas H. Hauge, visada gyvena mūsų širdyse:

Kai išgrynini iki pat šerdies,
Lieka taip mažai,
Bet širdis tai visada žino.

Kurie keliai veda į tylą? Manau, kad kelionės į gamtą. Palikite elektroninius prietaisus namie ir važiuokite viena kryptimi, kol aplink nebeliks civilizacijos. Pabūkite tris paras vienas. Su niekuo nesikalbėkite. Pamažu atrasite naujų savo savybių. Žinoma, svarbiausia ne tai, ką manau aš, visi einame savu keliu. Jūs, mano vaikai, aš – visi turime atrasti savo kelią. *Sva Marga*, eikite savo keliu.

Surasti ramybę daug lengviau, nei dauguma mano. Ji ten pat, kur ir jūs. Žodžiais jums to nepaaiškins nei profesoriai, nei psichologai, nei Pascalis ar Cage'as, nei aš, trijų vaikų tėvas. Stebėti save – labai geras jausmas. Visa laimė, kad nėra jokios stebuklingos formulės.

Aš pats jos ieškodamas turėjau nueiti pėsčiomis gana toli, bet galiausiai supratau, kad surasti tylą įmanoma. Tereikia nuo visko atsitraukti.

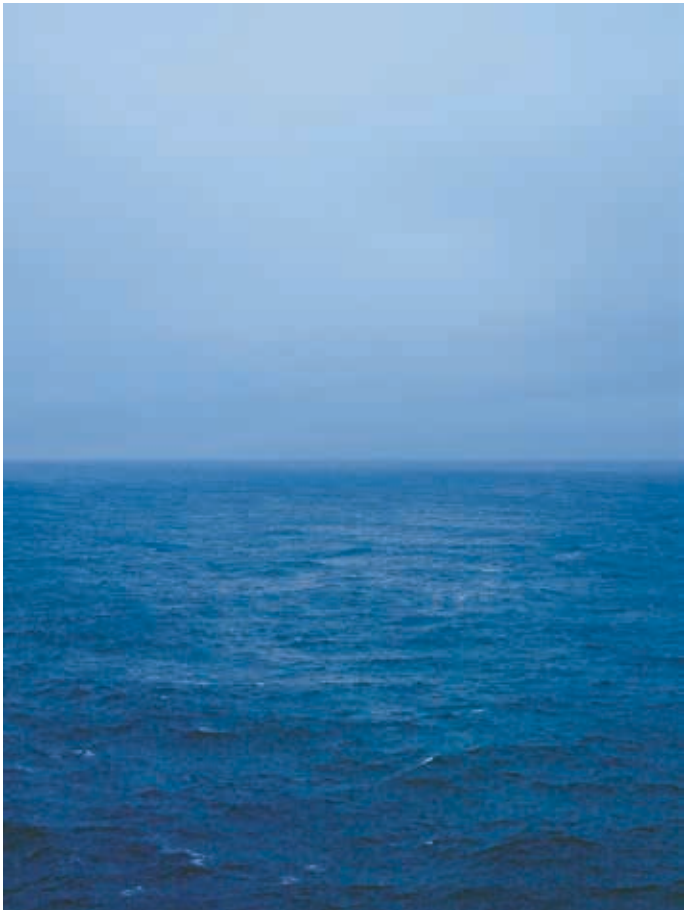
*
**

Simon Skreddemes nuotrauka

Erlingas Kagge yra leidėjas, septynių knygų autorius, straipsnių bendraautoris, skaito paskaitas ir veda seminarus. Taip pat ir keliautojas, tyrinėtojas, nuotykių ieškotojas.

Antarktida – tai pati ramiausia vieta, kokioje esu buvęs. Vienui vienas pasiekiau Pietų ašigali, ir tame monotoniškame, plyname kraštovaizdyje nebuvo jokių žmogaus keliamų garsų, išskyrus tuos, kuriuos kėliau pats. Vienui vienas ant ledo, tolimoje, didelėje, baltoje neapibrėžtoje erdvėje galėjau pajusti ir išgirsti tylą.

Catherine Opie
Saulėlydis IV, 2009